

написав на основі матеріалів візитацій єпископа М. Шадурського (1732, 1761), висвячення священників єпископом Й. Шумлянським, шематизмів Львівської консисторії, праць о. Д. Блажейовського, парафіяльних метрик та ін. Автор у своїй монографії також висвітлив драматичну боротьбу за відновлення у селі парафії Греко-католицької церкви у 1891—1898 рр. Тоді й у пізніші роки боротьби за церкву відбулося становлення громади як самостійного духовного цілого. Те саме стосується формування новітнього інституту школи та шкільництва у селі та й у Галичині загалом. У праці автор розкрив багатовимірний феномен інституту „Просвіти“, наголосивши на її вагомій ролі у розвитку загальної та аграрної культури селянина і кооперативних начал у виробництві і соціальному житті громади.

У монографії О. Шаблій опублікував і фахово проаналізував значний етнографічний матеріал села, зокрема його фольклор: пісні, в т. ч. коломийки і співомовки, приказки і прислів'я, а також особливості говірки села. Заслужують на увагу вперше описані в с. Курівцях етнографом О. Роздольським п'ять оригінальних пісень.

У розділі „Вихідці з села“ подано життєві і творчі життєписи близько тридцяти осіб. З-поміж них відомий артист М. Бенцаль, політичні діячі — чільні функціонери ОУН Ганна та Ярослав Чеме-

ринські (останній розстріляний НКВС у в'язниці на Лонцького у червні 1941 р. і тепер проходить процес беатифікації), а також учених, учителів, лікарів, інженерів тощо.

Монографія свідчить, що наше галицьке село пройшло багато щаблів самовиживання і самоорганізації. Протягом багатьох століть воно витримало важкі випробування війнами, чужинецькими окупаціями, морами і не менш жорстокими панциною та колгоспною неволею. Хоч у ХХ ст. його населення зменшилось майже наполовину, закладений в ньому генетичний і ментальний потенціал переконують нас у незнищенності українського духу і прагнення волі. Книжка Олега Шаблія підтверджує цю думку.

Рецензоване видання ошатно оформив художник Федір Лукавий. Книжка багато ілюстрована оригінальними, нерідко унікальними фотографіями (в т. ч. кольоровими), схемами, картами. Вона містить іменний покажчик (приблизно 1000 прізвищ), п'ять додатків, у т. ч. словник вживаних у селі слів, запозичених з польської та німецької мов. Книжка призначена для красназців, учителів та учнів старших класів, студентів, істориків та географів, журналістів, тих, хто цікавиться рідним краєм.

Ольга ЗАСТАВЕЦЬКА

КОНФЕРЕНЦІЇ, СИМПОЗИУМИ, АКАДЕМІЇ

4 лютого — 6 жовтня 2011 р. Український вільний університет у Мюнхені відзначав своє 90-ліття. Подаємо коротку хроніку основних заходів, присвячених ювілеєві Університету.

УВУ засновано на початку 1921 р. у Відні, відтак цілком природно, що ювілейні урочистості розпочалися саме в австрійській столиці. **4 лютого 2011 р.** на будинку Австрійського товариства архітекторів та інженерів встановлено меморіальну таблицю з написом німецькою, українською і англійською мовами: „У цьому будинку 17 січня 1921 р. засновано Український Вільний Університет“. В урочистому відкритті меморіальної таблиці взяли участь посол України в Австрії Андрій Березний, проф. Гайнц Брандль, голова Австрійського товариства архітекторів та інженерів, ректор УВУ Іван Мигул, о. Тарас Шалага, парох церкви св. Варвари, представники УВУ та австрійських наукових кіл, українська громада Відня. **5 лютого 2011 р.** відбулася урочиста академія в Посольстві України в Австрії під головуванням посла-ника-радника Посольства України в Австрії Василя Кирилича, у якій взяли участь посол А. Березний, який, привітавши УВУ з ювілеєм, виголосив також лист-вітання від Міністерства закордонних справ України, ректор УВУ І. Мигул, колишній ректор УВУ Альберт Кіпа, який зачитав привітання від свого попередника Леоніда Рудницького, а проф. Микола Шафовал у своїй доповіді наголосив на значенні віденського періоду в історії УВУ.

Відзначення ювілейних урочистостей у Мюнхені розпочалося **8 лютого 2011 р.** святковою академією у приміщенні „Кардинал-Вендель-Гаус“, на якій серед понад півтисячі гостей були присутні Є. Роде, віце-президент Баварського парламенту, К.-Г. Гофман, президент Баварської академії наук, кардинал Ф. Веттер, представники дипломатичних і консульських корпусів, акредитованих у Німеччині та Австрії, професори німецьких та австрійських університетів, делегація Львівського національного університету на чолі з ректором І. Вакарчуком, професори, студенти і випускники УВУ, українська громада Мюнхена. Центральною подією свята стало вручення почесного доктора УВУ проф. І. Вакарчукові, який виступив із доповіддю „Пам'ять і повторюваність подій“. Слово про І. Вакарчука виголосив проф. УВУ о. д-р Борис Гудзяк, ректор Українського католицького університету у Львові.

У жовтні 2011 р. ювілей УВУ відзначено в США. Перша конференція в Америці, присвячена 90-літтю УВУ, відбулася 1 жовтня 2011 р. у приміщенні Посольства України у Вашингтоні з участю посла України в США Олександра Моцика, президента Світової ради Наукового товариства ім. Шевченка, ректора УВУ в 1998—2003 рр. Л. Рудницького, президента УВАН у Нью-Йорку, ректора УВУ в 2003—2007 рр. А. Кіпи, новообраної ректора УВУ Ярослави Мельник, провідників українських громадських організацій США, представників української діаспори Америки. Конференція проведена під головуванням федерального судді США, професора УВУ Богдана Футея. У приміщенні Посольства України, як і в інших містах США, де відзначали ювілей УВУ, була відкрита тимчасова виставка видань УВУ

(наукові записки й збірники, монографії, підручники і скрипти, альбоми мистецтва, серед них альбоми скульптура Григорія Крука, 100-ліття якого припадає на цей рік і ювілей якого УВУ відзначив виставкою в Мюнхені, у приміщенні УВУ на Varellestrasse, 9–A).

6 жовтня 2011 р. ювілей УВУ відзначався у Філядельфії, у Товаристві „Свята Софія“, голова якого акад. Л. Рудницький провадив ювілейну академію. Урочистий вечір молитвою та вітанням від представників духовенства та чернецтва Філядельфійської архієпархії відкрив Преосвященний Стефан (Сорока). Вітання від осередку НТШ у Філядельфії зачитав його голова д-р Ярослав Заліпський, від УВАН — А. Кіпа. Доповідь про історію УВУ виголосила Я. Мельник. Зі спогадами про УВУ виступили д-р Олександр Лужницький, д-р Ігор Мірчук, Осип Рожка, Ірина Іванкович-Бложинська, д-р Наталія Пазуняк і д-р Петро Клюк.

Наступна конференція відбулася **8 жовтня 2011 р.** в НТШ у Нью-Йорку. Ювілейні урочистості відкрив президент НТШ Америки д-р Орест Попович, який підкреслив, що УВУ — це не лише наша історія, не менш важлива присутність Університету в українському науковому світі сьогодні. Вів конференцію д-р Андрій Шуль, випускник УВУ. Він зачитав ряд вітань, які надійшли учасникам конференції, зокрема від єпископа-емерита Василя Лостена, політолога Збігнева Бжезінського, д-ра Олександра Панченка, д-ра Володимира Рака (вітання від постійного представника України в ООН, посла Юрія Сергеева зачитала перший секретар представництва Ганна Пророк), також підкреслив, що „сенс відзначення 90-річчя УВУ — це не сухий абстракт, а жива, активна, будуюча дійсність“. Про УВУ як про „чудо безперервної тягlosti в українській академічній науці“ йшлося в доповіді акад. Л. Рудницького, а також у слові проф. А. Кіпи, про інсинуації на адресу професорів УВУ від радянського режиму — у виступі д-ра Аскольда Лозинського, колишнього президента Українського конгресового комітету Америки і Світового конгресу українців, про Фундацію УВУ, її історію і діяльність, спрямовану на підтримку УВУ — у виступі голови Фундації УВУ маг. Теодора Воляника й у слові І. Буртика. Насамкінець Я. Мельник, висвітливши основні етапи історії УВУ, згадала слова І. Мірчука, мовлені з нагоди 35-літнього ювілею УВУ, які не втратили актуальності й дотепер: „Український Вільний Університет — це неповторне явище, це великий здобуток нашої нації. Маленький вогник, засвічений фанатиками української науки, групою вчених і журналістів [...] у Відні, не згасає й сьогодні. Наш святий обов'язок передати його — цей незгасимий смолоскип української науки — дальшим поколінням“. Передати, відповідаючи на виклики часу, зберігаючи, з одного боку, пріоритети, освячені національною традицією, з другого боку, враховуючи потребу вписання їх у контекст сучасного глобалізованого світу.

Ярослава МЕЛЬНИК

22 жовтня 2011 р. після Загальних зборів крайового НТШ Е, що відбулися 2 квітня 2011 р. у Сарселі (Франція), і обрання нової управи — голови С. Дуніковського (див. Вісник НТШ, 2011, № 46, с. 10), зауважене певне пошвавлення у науково-організаційній і науково-дослідницькій праці Товариства. Відтоді і протягом усього 2011 р. організовано три засідання (інформація на кінець 2011 р.), кожне з яких репрезентувало порядок денний і окремі проекти праці на найближчий час. У них, крім наукових і видавничих питань, йшлося про ремонт будинку, який для Товариства після Другої світової війни придбав єпископ І. Бучко, і його утримання, про додаткову кодифікацію бібліотечного й архівного фондів Бібліотеки НТШ Е. На третьому засіданні управи Товариства, яке відбулося 22 жовтня 2011 р., обговорювались питання про підсумки дня „відкритих дверей“, що відбувся 8 жовтня 2011 р. у приміщенні НТШ в Сарселі; упорядкування членства НТШ Е; працю над проектом співпраці з Інститутом філології і масової комунікації Університету „Україна“; створення Комітету з підготовки скороченої енциклопедії українства французькою мовою; функціонування сайту НТШ і постійне наповнення його новою інформацією та інші поточні справи. Виголошені дані згідно з Протоколом № 3 засідання НТШ Е 22 жовтня 2011 р., підготовленого М. Довгалюком.

Редакція

27—28 жовтня 2011 р. в Івано-Франківську проходили другі „Бабенківські читання“ — традиційна науково-практична конференція, присвячена пам'яті акад. Георгія Бабенка, який створив наукову школу мікроелементології. Організували конференцію Івано-Франківський національний медичний університет та Івано-Франківський осередок НТШ.

Стан здоров'я населення великою мірою визначається поступленням в організм макро- та мікроелементів, які відіграють важливу роль у біохімічних процесах, підтриманні гомеостазу та адаптації до впливу чинників зовнішнього середовища. Дефіцит есенціальних елементів і надмірне поступлення сполук важких металів зумовлює порушення метаболічних процесів в організмі людини та розвиток патологічних станів. У зв'язку з цим актуальна проблема розробки та впровадження доступних методів визначення рівня хемічних елементів у біологічних субстратах, встановлення причинно-наслідкових зв'язків між вмістом елементів та станом здоров'я. Саме такий головний акцент читань, проведених на базі Івано-Франківського національного медичного університету.

У конференції взяли участь учені з Росії (головний співробітник Інституту токсикології РАМН, проф. А. Скальний, директор Інституту біоелементології ФДОУ ВПО Оренбурзького державного університету, проф. В. Демидов, директор Центру біоточної медицини, член правління Федерації європейських товариств із вивчення мікроелементів та мінералів, проф. М. Скальна) та України. Зареєстровано 176 учасників, програма конференції складалася з 27 доповідей.

У рамках конференції 28 жовтня започатковано проведення школи біоелементології для молодих вчених, з лекціями виступили професори А. Скальний, В. Демидов, М. Скальна.

Матеріали конференції опубліковані в журналі „Галицький лікарський вісник“ № 3—4 за 2011 р. та в окремому збірнику.

У виступах та обговореннях взяли участь: проф. А. Скальний, проф. В. Демидов, проф. Я. Гонський (Тернопільський державний медичний університет ім. І. Горбачевського), проф. В. Луцак (Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника), Ю. Свистун (Львівський університет фізичної культури, кафедра гігієни та біохемії), П. Федак (Буковинський державний медичний університет), доц. Н. Бурмас (Тернопільський державний медичний університет ім. І. Горбачевського), асистент Т. Атаманюк (Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника), вчені Івано-Франківського національного медичного університету: проф. Н. Середюк, проф. В. Боцюрко, проф. М. Оринчак, проф. В. Мішук, проф. Г. Мельничук, проф. Н. Генік, проф. А. Ерстенюк, проф. Н. Вірстюк, доц. І. Бабенко, доц. Т. Маковецька, доц. У. Сікорин, доц. Т. Михайленко, доц. В. Капечук, доц. І. Лучко, доцент А. Стецьків, доцент І. Лембрик, асистенти — Н. Хопта, А. Николин, Л. Нечитайло, Л. Курас та ін.

Про становлення наукової школи академіка Г. Бабенка розповіли проф. С. Генік, проф. А. Юрцева, проф. Л. Ханаєв, доц. З. Карплюк.

Учасники конференції ухвалили: на відзначення 90-ї річниці від народження клопотати перед органами місцевої влади про встановлення меморіальної таблиці на будинку, в якому проживав академік Г. Бабенко; клопотати перед Міністерством охорони здоров'я України про створення на базі ДВНЗ „Івано-Франківський національний медичний університет“ Національного центру біоелементології; на базі Національного центру біоелементології при науково-консультативній допомозі Федерації європейських товариств з вивчення мікроелементів і мінералів (FESTEM) створити міжнародну школу з проблем дослідження впливу довкілля на хемічний склад живих організмів, ролі біоелементів у життєдіяльності організму за умов норми та при патології.

Микола РОЖКО

3 листопада 2011 р. відбулися наукові читання, приурочені до 25-ї річниці від заснування Відділення фізико-хемії горючих копалин Інституту фізико-органічної хемії та вуглехемії ім. Л. М. Литвиненка НАН України. Наукові читання організували та провели співробітники відділення та Хемічна комісія НТШ. З доповіддю про наукові здобутки відділення виступила керівник відділення, член НТШ Галина Мідяна. Вона відзначила роль акад. Романа Кучера в створенні та розвитку відділення фізичної хемії. Працівники відділення були відзначені почесними грамотами від Обласної державної адміністрації. З привітаннями виступив декан хемічного факультету Національного університету ім. І. Франка, проф., член НТШ Ярослав Каличак. З повідомленнями виступили наукові працівники відділення О. Покуца, Ю. Медведєвських, О. Хавунко, а також члени НТШ проф. М. Солтис, доц. В. Дутка та доц. М. Ковбуз. Зі змістовною доповіддю виступив дійсний член НТШ проф. Р. Стойка.

Володимир ДУТКА

3 грудня 2011 р. в Науковому товаристві ім. Шевченка Америки в Нью-Йорку відбулася наукова конференція, присвячена 200-літтю від народження зачинателя національної української літератури Галичини, речника відродження західноукраїнських земель Маркіяна Шашкевича (1811—1843). Під час конференції були виголошені доповіді: „Маркіян Шашкевич і західноукраїнське культурне та національне відродження“ (Г. Грабович), „Маркіян Шашкевич і політична думка його доби“ (А. Процик), „Мовознавчі погляди Маркіяна Шашкевича“ (С. Панько). Виголошені доповіді жваво обговорювалися. У перервах між доповідями на честь ювіляра звучала „Веснівка“ у виконанні Х. Карпевич.

Редакція

21 грудня 2011 р. у конференц-залі НТШ у Львові відбулася наукова конференція „Культурна спадщина західноукраїнського регіону 2011 р. пам'яті дійсного члена НТШ Володимира Вуйцика“. Організована вже третій рік поспіль Історичною комісією НТШ в Україні з участю Львівського відділення Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України та Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. У ній брало участь понад 30 істориків, мистецтвознавців, археологів та архітекторів. Виголошено десять доповідей.

Під час відкриття конференції була звернута увага присутніх на те, що постать і наукова спадщина Володимира Вуйцика об'єднує навколо себе науковців різних спеціальностей, а це є доброю нагодою у рамках щорічних конференцій, присвячених його пам'яті, творити міждисциплінарне середовище дослідників культурної спадщини Західної України. Перша доповідь, як і на попередніх конференціях, стосувалася інтелектуальної біографії В. Вуйцика. І. Сьомочкін представив його праці як джерело до вивчення розвитку архітектури Львова. Джерела і методологічні підходи вивчення наукового доробку Феліціяна Лобеського висвітлювала Лариса Купчинська, а про гравюри ікон у творчій спадщині Івана Филиповича розповів Юрій Мердух. Другий тематичний блок, який стосувався сакрального мистецтва, відкрила доповіддю Роксоляна Косів на тему „Євхаристійні образи Христа українських літургійних покровів на чашу і дискос у контексті сакрального мистецтва XVII—XVIII століть“. Про місце ікон Тайної вечері та архистратига Михаїла з церкви святого Дмитрія в с. Модричах у спадщині львівської

школи малярства першої третини XVII ст. говорив Р. Зілінко. Вотивні портрети у вітварі львівського костелу бернардинів стали об'єктом аналізу Б. Петришак. Третє засідання відкрила Світлана Стець доповіддю про нові атрибуції італійських, голландських та фламандських картин зі збірки Львівської галереї мистецтв. Проблему датування латинських ілюмінованих рукописів, які зберігаються у збірці Наукової бібліотеки Львівського національного університету ім. І. Франка, представив Микола Ільків-Свидницький. Назар Козак здійснив аналіз поствізантійської системи розписів храму XVI ст. Наприкінці конференції В. Александрович виголосив доповідь „Богородична ікона початку XVIII століття з Теробовельського монастиря та її псковська іконографічна паралель XIV—XV століть: традиція княжих часів у мистецькій культурі Нової доби“. У резолюції цьогорічної конференції пам'яті В. Вуйцика її учасники ухвалили рішення підготувати до друку матеріали конференції 2009—2011 рр.

Андрій ФЕЛОНЮК

26 грудня 2011 р. у рамках ювілейних заходів з нагоди 350-річчя Львівського національного університету ім. І. Франка в дзеркальній залі університету відбувся „круглий стіл“ „Академік Євген Лазаренко — ректор, учений, громадянин“. Є. Лазаренко понад 25 років працював в університеті, з яких майже половину часу був його ректором. Учений зробив вагомий внесок у розвиток Львівського університету у важкі повосенні роки, особливо в його українське національне відродження. Велика заслуга Є. Лазаренка й у відзначенні 300-літнього ювілею університету.

У „круглому столі“ взяли участь приблизно 100 учасників, серед них доньки Є. Лазаренка — Олена, Оксана і Наталія, народний депутат України Михайло Косів, поет Роман Лубківський, акад. НАН України Михайло Голубець, чл.-кор. НАН України Мирослав Павлюк, народний артист України Юрій Брилинський, київські учні Є. Лазаренка — професор Київського національного університету ім. Т. Шевченка Володимир Павлишин і старший науковий співробітник Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення НАН України Юрій Галабурда, професори та доценти різних факультетів університету, науковці Інституту геології і геохімії горючих копалин НАН України.

„Круглий стіл“ розпочав ректор ЛНУ проф. І. Вакарчук. З доповідями виступили проф. Орест Матковський („Євген Лазаренко — видатний український вчений, організатор науки та освіти, людина з великої літери“) та доцент Петро Білоніжка („Ректорська діяльність Євгена Лазаренка, її вплив на українське національне відродження того часу“). Далі виступали зі спогадами Ю. Брилинський, М. Косів, В. Павлишин, М. Павлюк, Р. Лубківський, М. Голубець, Р. Зорівчак, Ю. Галабурда. Оксана Лазаренко висловила вдячність від родини за увагу та високу оцінку діяльності батька.

Учасники „круглого столу“ також відзначили важливість видання 2005 р. книжки „Академік Євген Лазаренко. Нарис про життєвий і творчий шлях, спогади, фотоальбом“ (автори і упорядники О. Матковський, П. Білоніжка, В. Павлишин, відпов. ред. І. Вакарчук).

Орест МАТКОВСЬКИЙ, Петро БІЛОНІЖКА

24 січня 2012 р. — у рамках звітної наукової конференції Львівського національного університету імені І. Франка за 2011 рік — на факультеті культури і мистецтв (вул. Валова, 18, методкабінет) відбулося засідання Підсекції театрознавства, на якому серед інших виступили члени Театрознавчої комісії НТШ.

Голова засідання, акад. Національної академії мистецтв, дійсний член НТШ, народний артист України, проф. Богдан Козак виголосив доповідь-лекцію „Перша інсценізація творів Василя Стефаника на українській сцені (Харків, 1928 р.)“. Він спростував загальнопоширену думку, нібито твори В. Стефаника вперше з'явилися на сцені у Галичині. Як свідчать віднайдені Б. Козаком документи, перші спроби інсценізувати низку новел „Співця української землі“ зроблені у Харкові — в мандрівному театрі малих форм „Веселий пролетар“ під керівництвом учня Леся Курбаса Бориса Балабана.

Голова Театрознавчої комісії НТШ, доц. кафедри театрознавства та акторської майстерності Майя Гарбузок виголосила доповідь „Ян Непомуцен Камінський і Україна: до питання польсько-українських стосунків доби Романтизму“. Доц. Світлана Максименко доповідала про „Музичні постанови режисера Володимира Блавацького на сцені „Українського театру міста Львова“ — Львівського оперного театру (1941—1944 рр.)“. Доц. кафедри Лариса Купчинська прочитала цікаву доповідь „Літографічні портрети артистів театру у творчості львівських художників першої пол. XIX століття“, продемонструвавши плідність міждисциплінарного підходу до вивчення театру.

А секретар Театрознавчої комісії НТШ, асистент кафедри Роман Лаврентій розповів про несправедливо забуті сторінки історії одного із львівських провідних театральних колективів — „Трупу кооперативу „Український театр“ у Львові під керівництвом Йосипа Стадника (1927—1929)“. Асистент кафедри Уляна Рой поділилася своїми розвідками і здогадами зі сфери театральної критики І. Франка, проаналізувавши спектр читаної ним мистецької періодики (доповідь: „Метода театральної критики Івана Франка: австрійські джерела (1889—1891)“).

Незважаючи на те, що робота Підсекції театрознавства відбувалася не у повному складі й не всі доповіді із запланованих були виголошені, засідання пройшло на високому організаційному та науковому рівні.

Роман ЛАВРЕНТІЙ